

Zpravodaj 2011

*Klubu pěstitelů citrusových a jiných užitkových tropických a subtropických rostlin v Brně. Vydává klub citrusářů v Brně pro vnitřní potřebu členů.
Vydáno v prosinci 2010.*

Na úvod několik slov předsedy klubu.

Vážení přátelé,
Dovolte mi, abych Vám poděkoval za Váš podíl na činnosti našeho spolku. Některým z Vás už zdravotní stav nedovoluje se aktivně podílet na činnosti a jiní jsou pracovně zaneprázdněni. Přesto si mnozí z Vás udělali čas a společně jsme uspořádali řadu akcí s dobrým výsledkem. Podle mého názoru je lepší udělat zájezd s průměrnou úrovní nežli žádný. Do budoucna je nezbytné, abychom zvýšili úroveň námi pořádaných akcí. A to ne snad pro to, abychom se navzájem pochválili nebo jen pro dobrý pocit, ale aby náš klub vůbec pokračoval. Je také nezbytně nutné se vzájemně tolerovat a spolu jednat a vycházet v rámci obecně uznávaných společenských norem. Jinak těžko můžeme očekávat, že mezi nás přijdou noví členi, kteří by byli ochotni se trvale zapojit a podílet na činnosti spolku. V roce 2010 zorganizovala naše nová členka výboru Zuzana Kachlíková dva zájezdy. Na organizaci se podílela i Dana Šmerdová. Při prvním zájezdu 16. května 2010 jsme navštívili zahradnictví ADAVO, které je zaměřené na pěstování hlavně exotických užitkových rostlin. Toto starší zahradnictví, které jsme navštěvovali i v předchozích letech má bohatý sortiment a hlavně kvalitní zboží s příznivými cenami na rozdíl od moderního zahradnictví STARKL, které jsme navštívili odpoledne.

Při druhém zájezdu 19. června 2010 jsme navštívili sbírku Petra Broži, kterému za všechny tímto děkuji za milé a vlídné přijetí. Prohlédli a pokochali se jeho sbírkou. Součástí zájezdu byla i návštěva kláštera Porta Coeli v Předklášteří.

Diskusní klub a schůze výboru se konala jednou měsíčně ve Středisku volného času –Lužánky. Diskusního klubu se zúčastňovalo v průměru 15 členů a pod vedením Stanislava Pillera a slouží trvale k výměně odborných názorů a zkušeností. K naší lítosti odešel z výboru Ivo Novák, naopak k naší radosti přišla do výboru Zuzana Kachlíková, která si vzala na starost pořádání zájezdů. O uvolnění z výboru požádal ze zdravotních důvodů František Brázda. Chtěl bych touto cestou požádat členy výboru o včasný příchod a více pozornosti při řešení klubových záležitostí, abychom nemuseli věci řešit dodatečně telefonicky nebo internetem.

O naše internetové stránky se velmi dobře stará Iva Hažmuková a Jeřábek. Stránky byly rozšířeny o další rubriky a doznaly dobrých úprav i po stránce grafické.

Poděkovat bych chtěl i Milanu Býčkovi za vydávání tohoto Zpravodaje a vyzývám naše členy k napsání článků. Případné chyby opravíme, články doplníme a vylepšíme a před tiskem zašleme k odsouhlasení úprav.

Na členských schůzích konaných v přednáškovém sále v nemocnici U sv. Anny se střídají přednášky s diskusním klubem. V tomto roce převládal diskusní klub, protože přednášejících, kteří by byli ochotni přednášet je čím dál méně nežli v minulosti.

Na jaře se uskutečnilo ve Středisku volného času –v Lužánkách tradiční roubování ve skleníku č. 2 , kterého se zúčastnilo zhruba třicet lidí. Některé rostliny jsme museli odmítnout naroubovat z důvodu špatného zdravotního stavu přinesených rostlin .

Odbornou pomoc poskytli Jan Urbánek ,Lubomír Sitař , Petr Jeřábek a Hana Směťáková .

V době napsání tohoto čísla již bylo možné provést zhodnocení letošní výstavy, která byla ve dnech 29. – 31.října ve Středisku volného času v Lužánkách .

V minulém roce naši výstavu navštívilo 400 lidí letos jen 361 lidí. Vystavovalo 8 vystavovatelů , kteří se prezentovali téměř stovkou rostlin citrusů a jiných druhů subtropických a tropických užitkových rostlin . V nabídce bylo na zakoupení mnoho druhů rostlin a po celou dobu výstavy fungovala poradenská činnost.

Výstava proběhla bez problémů. Pořádání výstavy si vzal na starost Antonín Vrána a musím říci , že se tohoto úkolu zhostil dobře. Do budoucna nás čeká úkol – zhotovit letáčkové návody k prodávaným rostlinám a hlavně popřemýšlet nad tím , co budeme vystavovat v budoucnu a jakou využijeme propagaci .

Chtěl bych poděkovat za některé organizační věci Daně Dostálové a Janu Urbánkovi .

Závěrem bych chtěl popřát všem členům i dalším pěstitelům do Nového roku hodně úspěchů při pěstování a pevné zdraví i dobrou vůli .

Váš předseda Jiří Trávníček

Verbena citrónová

Petr Jeřábek

Lippia triphylla (Lippia citriodora)

Česky se jí taky říká aloiska, aloisie trojlistá.

Pochází z Jižní Ameriky, Uruguaye, Argentiny a Chile. Ve své domovině a v teplých oblastech je to asi 5 m vysoký keř, pěstuje-li se v nádobě, zůstává většinou menší. Typické jsou úzké, kopinaté, až 10 cm dlouhé listy, vyrůstající v přeslenech po třech. Při rozemnutí voní silně po citrónu. V létě se objevují malé světle fialově vonné květy, vyrůstající v hustých koncových a úžlabních květenstvích.

Verbeně nejlépe vyhovují polostinná místa. Několik hodin ranního a večerního slunce jí postačí. Snáší ale i slunné stanoviště. Protože se u nás může pěstovat jen v přenosných nádobách, vyžaduje vyhnojený substrát pro pokojové rostliny. Na léto ji můžete vysadit i do volné půdy v zahradě, ale nesmíte zapomenout ji před prvními mrazy opět vyzvednout, vsadit do nádoby a přenést do domu.

Po celou zimu musí verbena stát na světlém a vzdušném místě, kde nemrzne, přičemž postačí teplota 2-5 °C. Je-li v temnu, shazuje listy. V zimě potřebuje jen tolik vody, aby půda úplně nevyschla. V létě se musí zalévat vydatně. Před vnesením do zahrady je možné keřík prosvětlit nebo hluboko seříznout a odstříhané části nechat jako řízky zakořenit při 20 °C. Aby se mladé rostliny rozkošatěly, několikrát je zaštipujte. Přezimované exempláře se od jara do konce léta týdně přihnojují. Aloisie bývá často a rychle napadána mšicemi.

Drogou jsou listy, sbírané počátkem květu, obvykle nejlépe v červenci. Droga obsahuje vysoké procento citrónově vonící silice, menší množství tříslovin, organické kyseliny, flavonoidy a další látky. Bylina tlumí překrvení nosní sliznice a s úspěchem je její nálev používán k léčbě tzv. sanorinismu, což je nepříjemný syndrom, kdy člověk, mající dlouho neprůchodný nos dlouhodobě užívá Sanorin nebo jiné vasodilatans, což po čase výrazně naruší nosní sliznici. Léčba spočívá v proplachování nosu střídavě odvarem z přesličky a nálevem z aloisky. Éterické oleje uklidňují a působí tišivě na křečovitě bolesti žaludku. Čajový nálev má blahodárny účinek na zažívací trakt, listy jako přísada do koupele umožňují užít si voňavou osvěžující lázeň. Jinak droga působí také ke zklidnění kašle. Používá se i do čajových směsí proti migréně. Sušené lístky uijeme také k dochucování ovocných, zelených, bílých i černých čajů. Verbenu jako čaj bylinný louhujeme samostatně. Lístky lippie citriodory můžeme místo máty či meduňky použít i k dozdobení drinků nebo lehkých nepečených moučníků. Nálev z listů rádi pijí lidé ve Francii a ve Španělsku.

Tolik teorie z dostupných zdrojů. Já mám s touto rostlinou dvouleté zkušenosti a musím říct, že je to nenáročná rostlina, která je zajímavá svou krásnou vůní po citróněch (po rozemnutí listů v ruce) a pro milovníky bylinných čajů svou chutí i vůní v nich. Zimoval jsem v chladu i v teple. Při chladném zimování rostlina nerostla, při teplém neustále pokračovala v růstu, ale vytáhlých slabých větvíček. Světlo má opravdu ráda. Na jaře je ale vždy nejlépe rostlinu hluboce seříznou (po obou způsobech zimování stejně nevypadá moc hezky) a ona obrazí za příznivějších podmínek novými výhony a také se zahustí. Zaštipování je vhodné, protože jinak rostou dlouhé výhony, které se nakonec ohnou dolů. Listy z ostříhaného materiálu se usuší na čaj. Z jedné rostliny se dá nasušit listí na celou zimu. Já vařím čaj ze samotných listů, ale jsou dobré i do směsí, které ovoní. Přes léto má rostlina velkou potřebu vody (zvláště pokud ji umístím na přímé slunce) a pokud přeschne, opadávají jí rády listy. Jinak ale žádnou zvláštní péči nepotřebuje, až na hlídání výskytu mšic. Ale v mém případě to nebylo vůbec nic mimo obvyklý výskyt na zahradě. Hnojil jsem spolu s ostatními rostlinami .

Německý čaj proti migréně:

Stejným dílem květ heřmánku, listů verbeny, nati majoránky a květu lípy. Směs uchováváme v tmavé láhvi bez přístupu vzduchu. V případě potřeby přelijeme vrchovatou polévkovou lžící směsí 150 ml vroucí vody. Pijeme 2-3 šálky denně.

Svilušky

Subtropické a tropické užitkové druhy rostlin v našich podmínkách napadají především sviluška chmelová, citrusová a ovocná. Jedná se o roztoče velikosti do 0,5 mm. Příznakem napadení bývají světlé drobné skvrny na listech a především pavučinka na stoncích a listech. Listy bývají často pokroucené, postupně žloutnou a hnědnou, a většinou opadávají.

Z nakladených vajíček se líhnou larvy podobné dospělcům, ale se třemi páry nohou oproti čtyřem u dospělého hmyzu. Poměrně rychle se rozmnožují a někteří autoři odborných článků udávají až dvacet generací do roka. Dospělci i larvy se sami rychle rozšiřují a z vlastní zkušenosti mohu potvrdit i na oděvu či srsti zvířat.

V oblasti ochrany proti této skupině škůdců je důležitá pravidelná prohlídka rostlin. Poškození způsobená při větším výskytu jsou nevratná a v mnoha případech i když se podaří rostlinu zachránit je oslabená a následně to ovlivní plodnost.

Prevence znamená hlavně prohlídku každé rostliny nebo biologického materiálu a následnou izolaci po dobu jednoho měsíce, pokud je to ale možné. Během této doby je potřeba několikrát prohlédnout listy, především na spodní straně listů. Jednotlivý roztoči jsou ovšem bez lupy pro většinu lidí těžko viditelní.

Velký význam má umístění rostlin na venkovní prostranství, kde výskyt škůdců výrazně omezí přirození predátoři a u druhů snášejících slabý mráz dojde už při slabém poklesu pod bod mrazu k uhynutí nebo k výraznému omezení výskytu škůdců.

Ve sbírkách, které neslouží výrazně k obchodním účelům je vhodné používat biologickou ochranu v podobě dravého roztoče. Biologická ochrana přichází v úvahu víceméně jen ve skleníkových podmínkách nebo zimních zahradách. Dravý roztoč

Jiří Trávníček

potřebuje ke svému životu a množení vyšší vzdušnou vlhkost. Násadu, kterou zakoupíme je nutné umístit do sbírky už v době prvního výskytu škůdce. Pokud je výskyt kalamitní, nestačí predátor likvidovat svlušky.

V malých sbírkách můžeme použít i jiné alternativní způsoby likvidace v podobě např. řepkového oleje. Účinnost takových látek je ale omezená a nezbytné je několikeré opakování. Lepší zkušenosti mám s mýdlovým roztokem, kdy do litru vody přimíchám 1 kávovou lžičku tekutého mýdla nebo i 1 kávovou lžičku lihu a po důkladném rozmíchání roztokem postříkám ráno nebo večer rostliny. Druhý den je nutné rostliny postříkat čistou vodou, tak abychom roztok spláchly z rostliny. Takovéto roztoky po namíchání je nutné odzkoušet na jedné rostlině a teprve až se ujistíme, že nedošlo k popálení rostliny (to trvá i týden) můžeme provést postřik v celé sbírce. Žádný výrobce mýdla nám totiž nemůže garantovat, že nedojde k poškození rostlin, protože jeho výrobek k tomu není určený.

Ve větších sbírkách, zvláště pokud často rozdáváme nebo prodáváme rostliny musíme často použít chemickou ochranu. Na trhu se v současné době vyskytuje ve volném prodeji několik přípravků. Pro majitele menších sbírek je zajímavá sada přípravků Svilustop. Několik přípravků v této sadě hubí všechna stadia škůdce, od vajíček až po dospělce. Často doporučovaný přípravek Omite hubí jen dospělce a larvy, nikoliv vajíčka. Provádím tak 3-5 postřiků v rozmezí 1-3 dnů podle vlastních možností. Někomu to bude připadat hodně. Ale je nutné svlušky úplně vyhubit, jinak vzniká rychle rezistence (odolnost proti určitému přípravku). Omite má ale tu nevýhodu, že u některých druhů rostlin dochází k popálení. Lepší je použít přípravek Vertimec. Sice dražší, ale účinnější a šetrnější k rostlinám. K dostání je někdy přípravek Talstar s průměrnou účinností. Dříve se také používaly přípravky Plictran a Milbol.

Sortiment chemických přípravků na trhu se neustále mění a tak se nabízí otázka, kde nakoupit. Nejlepší zkušenosti mám se zahrádkářskými potřebami. Jenže ne vždy je to pravda a tak je na místě se před nákupem poradit se zkušeným pěstitel. Při použití chemické ochrany je potřeba zvýšená opatrnost a to i u skladování. Vždy je nezbytné (a to píše z vlastní zkušenosti) přečíst si podrobně návod. Samotná aplikace je nutná ráno nebo večer a při teplotách do 30°C, pokud není uvedeno jinak. Jinak riskujeme popálení nebo i uhynutí rostliny.

Poznámka redakce. Pokud máte rostliny na stanovišti, které umožňuje postřik tlakovou vodou tak to je to nejlepší, čím můžete zahájit boj se svluškami. Pokud máte postřikovače, pak můžete vodu připravit se smáčedly a ev. i s hnojivem (nejlepší je draselné) naředěné na cca jedno promile. A pokud tímto šetrným postupem nevyhubíte po třetí aplikaci hmyz - pak nastává chvíle aplikace tvrdší chemie dle textu výše.

Bytoví pěstitelé mají boj se svluškou obtížnější. Ale zase je pro ně nejrozměšnější způsob hubení tlakovou vodou. Půda květináče se pokryje novinami nebo se celý květináč dá do větší tašky, která se kolem kmínku při zemině zaváže a pak se v koupelně vlažnou vodou osprchuje z vrchu a následně po otočení květináče i s rostlinou ještě i ze spodu. Tím si nezamoříte byt tvrdou chemií a hmyz i tímto opakovaným způsobem pokud nevyhubíte tak určitě podusíte, že již nemůže tolik škodit.

Ti co pěstují rostliny venku a co postřikují vodou mají nižší promoření rostlin hmyzem.

Agroperlit a jeho použití při pěstování Petr Jeřábek

Agroperlit je vlastně obchodním názvem pro jeden druh vyráběného expandovaného perlitu., který se používá především ve stavebnictví.

Něco o Expandovaném perlitu: je to lehká, zrnitá, pórovitá hmota bílé nebo šedobílé barvy vyráběna tepelným zpracováním ze surového perlitu. Perlit je v podstatě amorfní křemičitan hlinitý sopečného původu, patří ke kyselým vulkanickým sklům obdobně jako obsidián, smolek a pemza, od kterých se liší obsahem chemicky vázané vody. Tepelným zpracováním (expandací) při teplotách 900-1300°C vznikne produkt ve formě drobných dutých kuliček různých velikostí.

Při expandaci se objem perlitu zvětšuje 5 až 10 krát.

Expandovaný perlit získává výborné tepelné a zvukově-izolační vlastnosti při nízké měrné hmotnosti. Je chemicky inertní, nehořlavý, netoxický, nehydrofobický, má vynikající sorpční vlastnosti, je objemově stálý a má velice nízkou vlastní hmotnost. Je odolný proti vlhku i mrazu, mikroorganismům a plísním. Je použitelný v rozsahu teplot -200°C až +900°C).

Oproti ostatním druhům ale Agroperlit obsahuje malý podíl jemných prachových částic a v největší míře obsahuje zrna 2-4mm(70-95%) a 1-2mm(5-25%).

To ho předurčuje k tomu, že se používá zejména v zemědělství jako podpůrný prostředek pro zvyšování úrodnosti půdy, její vylehčení, prokypření a provzdušnění, k urychlení a rozvoji růstu kořenového systému jak u výsevů, tak u řízkovaných rostlin a přesazované sadby, pro pěstování květin, kaktusů a zeleniny a pro své vlastnosti se využívá i v hydroponii.

V půdě působí jako regulace půdní vlhkosti prodlužující účinek minerálních hnojiv. Zvyšuje kapacitní možnosti půdní vlhkosti. Jeho Ph se pohybuje kolem neutrálních hodnot (6-7,5) a neobsahuje ani žádné živiny.

Je běžně k dostání v zahrádkářských potřebách. Jeho cena je závislá nejen na obchodníkovi, ale hlavně na velikosti balení. Jen velmi orientační porovnání(březen 2010-internet) : 2 litrové balení přijde na 17Kč (8,50 za litr), 5 litrové na 31Kč (6,20 za litr) a 125 litrové(pytel) na 435Kč (3,48 Kč za litr)

Konkrétní zkušenosti:

Výsevy a řízkování

Agroperlit je naprosto sterilní, nejsou v něm žádné zárodky plísní, hub nebo škodlivého hmyzu, které by mohly napadnout klíčící rostlinky. Je vzdušný a dobře váže vodu a živiny, které sám neobsahuje. Proto je, při delším pěstování, dodávání dostatečného množství živin nutností. Problémem ale je, že rychle vysychá a zálivka vodou tedy musí být častější. Nečastěji se dělá podmokem (zálivkou do podmisky, kde zůstává asi 1cm vody).

Pro výsevy semen i řízkování se používá buď samotný, nebo ve směsi s rašelinou asi 1:1. Rostlinky jdou z takového substrátu lehce vyjmout bez poškození kořenů.

Další pěstování citrusů

Pro další pěstování je ho dobré přidávat i do pěstebních substrátů. Množství si každý musí vyzkoušet sám. Faktorem je možnost uhlídat vysychání a tím i dostatečnou zálivku hlavně v létě(Rychle vodu nasákne, ale stejně rychle i vyschne). Proto se větší množství perlitu přidává spíše u mladších rostlin a menší objem zeminy. U starších rostlin je lepší snížit poměrové množství perlitu v substrátu. V zimě je lehčí substrát výhodou, protože je vzdušnější a lépe vysychá. Protože jsou citrusové kořeny na nadměrnou dlouhodobou vlhkost velmi citlivé, stává

Výlet CK Brno - ADAVO - STARKL 16.5.2010

Výlet CK Brno - Předklášteří - Petr Broža 19.6.2010

Výstava CK Brno 29. - 31.10.2010

Výstava CK Brno 29. - 31.10.2010

se velmi často, že právě díky příliš vlhkému substrátu, hlavně při chladném zimování kořeny a následně i rostliny umírají.

Jak ho používám já

Já perlit s rašelinou (1:1) používám na výsev semen trifoliáty v únoru až březnu. Do truhlíku bez otvorů ve dně na dno nasypu asi 2cm čistého perlitu a na to směs s rašelinou. Zaliji vodou až je substrát provlhčený. Do teplé zeminy vyseji na husto semena trifoliáty, která zasypu opět směsí. Zaliji vodou s Previcurem a zakryji fólií, aby povrch zeminy nevysychal. Dám na teplé místo a po vyklíčení odstraním fólii. Zálivku je celkem snadné odhadovat. Pokud snad naliji do truhlíku bez otvorů víc vody, stačí tento po nasáknutí opatrně nahnout a přebytečná voda z takového substrátu snadno vyteče. Stejně tak se to dá dle potřeby použít i pro jiná semena.

Perlit používám i do směsí pro další pěstování citrusů. Z počátku jsem začal přidávat větší množství. Bohužel s udržení vlhkého substrátu byl problém. Hlavně v létě a pokud zálivku prováděla v mé nepřítomnosti jiná osoba. Ne, že by to nedělala ochotně a pravidelně, ale neodhadovala potřebné množství. Kořeny rostlin hlavně ve spodní části květináčů (nebyly na podmiskách, které v létě na venkovním prostředí nepoužívám) pak přeschly dokonce tak, že odumřely a rostliny proto utrpěly značnou újmu. Postupně tedy množství perlitu snižuji a přidávám větší podíl půdy ze zahrádky, aby nedocházelo k tak intenzivnímu vysychání.

Ideální je na řízkování nebo třeba i na zakořenění růžice ananasu. Jeden ananas jsem dokonce pěstoval v čistém perlitu bez přesazení několik let.

Mykorhizní houby

Milan Býček

V roce 2007 jsme byli na citrusářském výletě u přítele Milana Maděryče v Tvrdonicích a tam jsme se po prvé seznámili s výrobky firmy Symbiom s.r.o. Výroba a prodej mykorhizních přípravků, která má ve svém výrobním programu řadu přípravků zlepšujících půdy po přidání mykorhizních hub. Od té doby mnozí jsme již po tři roky si kupovali a přidávali do citrusářských pěstebních substrátů malobalení přípravek Symbivit (750 gr.).

Ekologické výrobky řady Symbiom poskytují nové možnosti pro pěstování rostlin. Podle výrobce použitím výrobků řady Symbiom se šetří životní prostředí, snižují se i pěstební náklady a hlavně si zajistíte dlouhodobou udržitelnost svého kultivačního prostředí (regenerace půdy, zeminy).

Největší výhodou výrobků na bázi mykorhizních symbiózy je fakt, že již jednorázové použití má znatelné účinky, které mohou vydržet po celou dobu života rostlin.

Mykorhiza je v podstatě přátelský vztah mezi rostlinou a některými druhy půdních hub. Každé podhoubí je tvořeno sítí nepatrných houbových vláken. A tyto vlákna jsou právě půdní mykorhizní houby, které mají schopnost napojit se na kořeny rostlin. Jakmile se půdní houby napojí na kořeny rostlin, tak dochází k mnohonásobnému zvětšení kořenového systému. Navíc tato mikroskopická vlákna snadněji přijímají živiny a vodu z okolní půdy a tím je rostlina lépe vyživovaná a tím také lépe roste a prospívá.

Nejúžasnější vlastností půdních hub je jejich spolupráce a podpora po celou dobu života rostlin (tzv. symbióza).

Použitím mykorhizních výrobků můžeme očekávat :

- lepší a vyrovnanější růst rostlin
- bohatší a zdravější kořenový systém, který je schopen ve větší míře čerpat živiny z půdy
- větší bohatství květů a plodů
- nižší potřeba zálivky a hnojení
- lepší překonání období sucha
- rostlina lépe snáší přesazování
- zpevní se okolní půda
- rostliny jsou touto symbiózou částečně odolnější proti některým půdním chorobám

Výrobky:

- SYMBIVIT - pro ovocné stromy a květiny
- RHODOVIT – pro rododendromy , azalky a borůvky
- ECTOVIT - pro lesní stromy

Balení -150 gr. , 750 gr. , 3 kg , 10 kg , 20 kg , 750 kg umožňuje dodání od malopěstitelů až pro velké zemědělské závody .

Aplikace je možná za sucha nebo i za mokra . Suchá aplikace se dávkuje jednou přiloženou odměrkou v balení na 1 litr objemu květináče .Budťo na dno květináče ke kořenům , nebo do 3 – 5 otvorů vytvořených sadbovačem s následným vsypem ke kořenům a zahrnutím zeminou.Mokrú aplikaci spočívá v tom , že se přípravek dle potřeby v přiměřeném množství smíchá s pětinasobným množstvím vody a do takto vzniklé kašovité hmoty se namáčí kořeny tak , aby byly zcela pokryty . Podmínkou je okamžité zasazení po namočení a směs se musí také zpracovat v den přípravy .

Odzkoušeny jsou oba způsoby . Přítel Maděryč při jedné návštěvě nám ukázal kořenový bal prorostlý těmito mykorhizními houbami a byli jsme překvapení hustými jemnými kořínky a prosperující rostlinou .

Takže Symbivit máme v klubu odzkoušený a chtělo by to odzkoušet i Rhodovit určený pro kyselomilné rostliny , protože by byl možná pro naše rostliny vhodnější .

Mučenky

Milan Býček

O mučenkách se krátce zmínili ve Zpravodaji 2007 na straně 5.

Rod Passiflora patří do stejnojmenné čeledi Passifloraceae , má asi 400 popsanych druhů a z nich lze považovat za ovocné jen asi padesát . Rozšíření je již po celém světě díky potravinářskému průmyslu .

Pěstují se v tropech , polotropech a subtropických zemích . Pro nás jako malopěstitele v mírném pásmu má největší význam řada subtropických mučenek ,kterým jsme schopni zjistit pěstební podmínky.Nejvíce pěstovanou je Passiflora edulis někdy zvaná jako mučenka purpurová jedlá .Někdy je také známa pod názvem červená granadila nebo maracuja .Je kvalitní,pokud má optimální podmínky tak lodyha dorůstá i několik metrů.Pokud může prokořenit ve větším rozsahu , pak i vysoce zaplodí .Pokud ji ponecháte v malém květináči tak i málo zaplodí.(Má eduliska měla štěstí , že jsem ji neměl čas sledovat a ošetřovat a zadařilo se jí vypustit kořeny do gumové podmisky s 5 cm vrstvou perlitu a s plochou skoro 1,5x0,8 metru.A protože tam byly i jiné rostliny tak jsem bohatě podléval hnojivými

roztoky a co přebylo , to se vsáklo do perlitu.No a eduliska vše využila a tak skrytě hustě prokořenila , narostlo jí asi deset metrů lianovitých šlahounů a na nich přes 40 skoro 5 cm plodů.). Výhodou je i to , že když má slunné stanoviště a dostatek živin pak i hodně plodí a na závěr vegetace snese i pokles teploty až na 2° C . Mučenky jsou dlouhodobní, bylinné , anebo polodřevnatější keřovité liány dorůstající délky dle druhu od 4 do několika desítek metrů .

Květy jsou veliké 5 – 8 cm , vícebarevné . Zvonkovitý kalich má 5 kališních lístků,zvenčí zelený a uvnitř bělavý.Korunu tvoří 5 bílých korunních lístků dlouhých okolo 3 cm .Uvnitř květu se nachází pakorunka , kterou tvoří 4 -5 soustředných kruhů dlouhých a krátkých brv bílé a fialové barvy . Středem květu prorůstá masivní androgynofór, který nese tyčinky s nápadně velkými prašníky a pestík s robustní trojdílnou bliznou a zřetelným semeníkem s množstvím vajíček.Květy moc nevoní , jejich trvanlivost je také krátká.Opylení hmyzem nebo ev. v době kdy je již pyl suchý tak lze opylit prašníkem .Listy jsou veliké výrazně trojlaločnaté .

Plody jsou jedlé mnohosemenné oválné bobule od 4 až do 8 cm s hmotností od 30 do 80 gramů .Oplodí je zpočátku zelené a až při dozrávání se barva vybarvuje do tmavě fialové barvy.Dozrávání bývá do 3 měsíců po odkvětu a sklízí se až po odkvětu , kdy začnou vyvonět .Nemají se trhat nezralé protože obsahují prý i nějaké jedovaté prvky (kyanový glykosid) , které dozráváním se zneutralizují .

Plody se využívají na šťávy ,čaje , limonády , vína ,likéry , marmelády , zmrzliny .Plody se přidávají do jogurtů , zmrzlin , cukrovinek i do náplní do čokolád . Vylisovaný olej ze semen je používán v potravinářství a ve výrobě drahých barviv.Výlisky jsou zkrmitelné dobyt看em.

Pro nás je důležitý poznatek , že všechny části rostliny obsahují alkaloidy , které snižují krevní tlak a působí proti křečím i jako sedativum .

Mnozí ví , že existuje i žlutoplodá mučenka *Passiflora edulis* f. *flavicarpa* Degener , což je tropická žlutoplodá liána s trzním názvem maracujá . Vyniká větší vzrůstností , je cizosprašná . Plody má větší (90 až 120 gramů),květy má pestřejší ale chutí se červené edulisce nevyrovná. K často pěstovaným ovocným mučenkám rodu *PASSIFLORA* patří *alata* ,*edulis* ,*edulis* f. *flavicarpa* ,*ligularis*,*maliformis* , *quadrangularis*.

Velkoplodá borůvka

Milan Býček

Mnoho citrusářů pěstuje velkoplodé borůvky . Tyto rostliny byť pochází z oblastí vzdálených tropům i subtropům mají svůj půvab a umožňují pěstování v našich podmínkách .

Borůvka pomologicky patří mezi drobné ovoce zařazené do čeledi rostlin brusnicovitých – *Vacciniaceae* . Rod *Vaccinium* má kolem 200 druhů , které se od sebe značně liší – od poléhavých malých keříčků až po několikametrové keře . Rozmanitost je viditelná v různé velikosti plodů kde vybarvení má pestrou škálu barev (modrá , černá ,zelenavá , bílá, růžová i červená) . Mnohé druhy jsou nejedlé a ty jedlé mají různé chutě od sladké, nakyslé až po kyselé.

Šlechtění borůvek bylo původně záležitostí Kanady a USA , později i dalších zemí .

I když máme v našich lesích dostatek drobných keříčkovitých borůvek , přesto se snažíme na balkonech , zahradách a ve sklenících pěstovat vyšlechtěné vysokokeřové borůvky .

Kolem roku 1905 v USA prvním šlechtitelem dr. Coville z US Department of Agriculture ve Washingtonu .Tento , ve své době , nadčasový pěstitel začal šlechtit

přesazené keře divokých druhů a vybíral vhodné jedince, které dále množil a zušlechťoval. A tak výběrem vzniklo něco přes 50 kulturních forem a z nich bylo vybráno do dalšího kultivování 30 odrůd. V USA se pěstují na plantážích. V Evropě se zahradní borůvky pěstují plantážnický ve velmi omezené míře ale protože se jedná o nový druh s lepšími parametry – větší plody s bezbarvou dužninou, s vyšším obsahem vitaminů i výživově cenných cukrů – to vše vytváří předpolí pro vyšší míru rozšiřování pěstování pro využití v konzervářském průmyslu. Nyní se budeme zabývat pěstováním těchto rostlin v našich podmínkách.

Velkoplodé borůvky jsou nenáročné na stanoviště neboť rostou jak na plném slunci, tak i v polostínu. Na plném slunci docílíme dřívější sklizně s aromatictějšími plody s vyšším obsahem cukru. Přesto musíme zajistit zvýšenou půdní vlhkost se současnou zvýšenou půdní kyselostí v rozsahu pH 3,2 – 4,2. Každopádně se doporučuje na jednu rostlinu mít stanoviště – nádobu o velikosti aspoň 50 litrů, optimálně 100 litrů.

Borůvky jsou citlivé na vápník a chlor v půdě a v zálivce. Odborníci doporučují nepoužívat rašelinu slatin s vyšším obsahem vápníku ale rašelinu přechodovou či vrchovištní ev. kůru a lesní hrabanku. Dále doporučují při vyšších nárocích na vlhkost zajistit i dostatečnou vzdušnost půdního prostředí zvýšením obsahu organických látek v půdě.

Borůvky mají mělký kořenový systém a tak jsou háklivé na promrzání kořenů. Pro řádný růst a vývoj borůvek je moc důležité správné hnojení. Také se nedoporučuje okopávání a doporučuje se mulčování. Jako kyselinomilné rostliny nesmíte přihnojovat hnojivy s obsahem chloru a vápna. Pro zdárný vývoj potřebují vedle dusíku, fosforu a draslíku také hořčík.

V prvních letech po výsadbě hnojíme po obvodu jednotlivých keřů. V prvním a druhém roku po výsadbě stačí 25 gramů na jednu rostlinu, pak lze hnojit i 50 gramů na rostlinu. Používá se speciální hnojivo Agrabiomin na borůvky (N – 12,3%, P₂₀₅ – 6,1%, K₂₀ – 9,2% a MgO – 2,6%), které obsahují rohovinu. Používají se i hnojiva Osmocote, Plantacote, které mají přesně určenou dobu postupného uvolňování živin.

Prvé dva roky po výsadbě rostliny neřežeme. Borůvky plodí na jednoletém dřevě, proto je nakonec řez nutný. Musíme vyholovat hustší tenký (metlovitý) obrost na spodní části keře. Správně udržovaný keř má mít 5 až 10 silných rovných větví na kterých se vytvoří dostatek nových přírůstků. Platí pravidlo, že čím silněji řežeme, tím máme menší počet větších bobulí dříve dozrávajících. Řez lze provádět od začátku vegetačního období až do doby květu.

Pokud Vám borůvky uhynuly, pak většinou na špatnou agrotechniku, protože při správném hnojení a zalévání se borůvky vyznačují dlouhověkostí. Údajně v ČR se nacházejí keře staré 65 let a v zahraničí i 100 let. Většinou rostliny prosperují bezproblémově. Při pH 4 až 6 odumírají výhony po napadení *Godronia cassandrae*, *Botryosphaeria corticis*, *Phomopsis vaccinii* a *Botrytis cinerea* kdy dochází k náhlému vadnutí a odumírání větví nebo jejich částí. Napadení lze pozorovat od května – nejdříve se objeví červeno hnědé skvrny na kůře, které se propadají a ohraničují a po přerušení vodivých pletiv dochází k vadnutí větví aniž by byly napadeny plody. Napadené větve se musí odstranit.

Vlastní sklizeň bývá postupná. Plody rostou v hroznech po 6 až 13 bobulích. Postupně nakvétají a pak zrají odspoda nahoru. Plody sklizené předčasně před dozráním nejsou chutné. Zralé plody chutnají ptačtí a tak je nutné v lokalitách výskytu těchto ptačích labužníků zajistit ochranné sítě.

Na trhu je větší množství odrůd , hlavní je ale znalost , zda jsou rostliny vegetativně množené , protože semenáče mají menší plody . I když některé odrůdy jsou samosprašné je vždy lepší vysadit 2 až 3 různé kultivary . Rostliny opylené cizím pylem mají větší plodnost nežli ty samosprašné . Správnou volbou odrůd lze sklizeň rozložit na delší období a to od ukončení sklizní lesních borůvek až do poloviny září .

Kultivary lze rozdělit na velmi rané , rané , polorané a pozdní .K raným odrůdám patří kultivary Weimouth ,Earlyblue,Duke,Sunrise , Spartan , Reka , Bluetta a Blueray.

K poloraným patří kultivary Bluecorp , Pemberton ,Bluejay , Patria , Sierra , Dixi . K pozdním patří Herbert , Elliot , Berkeley , Nelson , Jerezy , Brigitta , Darow a další.

Strelicie

Milan Býček

Tato cizokrajná rostlina z Jižní Afriky dobyla trh jako květina k řezu již před lety.Ale jen málo lidí ji pěstuje i když to je vděčná a snadno pěstovatelná ve větších prostorách zimních zahrad a skleníků .Strelicie jsou stálezelené rostliny s velkými stopkatými listy (podobné banánovým listům) a s typickými květy připomínající pestrou ptačí hlavu se zobanem a proto se jí někdy říká rajský pták (Paradise bird) nebo rajské květy .A tak mezi velkými zelenými tuhými listy na silných dlouhých stopkách vyrůstají dvoubarevné oranžovo blankytné květy.

Strelicie kvetou v zimě a na jaře ale chladným zimováním lze kvetení oddálit a až do léta .

Jako substrát se používá hlinitá, těžká a na živiny bohatá zemina .Takže je rozumné namíchat směs z hlinité hlíny,kompostu ,listovky a zetlelého hovězího stájeového hnoje s přidáním písku .

Přesazování jednou za pár let , podle stavu rostliny , se musí dělat velice opatrně.Musí se rozsadit dceřiné rostliny (odtržením) a hlavně se musí dávat pozor na kořeny , které jsou křehké protože jsou dužnaté a lámavé .

Strelicím se nejlépe daří na plném slunku , snesou i polostín .Přes léto mohou být letněny i venku , v zimě by teploty neměly moc klesat pod 10°C .v létě se musí.Takže v létě se musí hodně zalévat , přihnojovat a mlžit a v zimě se zase musí vodou a vlhkostí šetřit .

Jakmile začnou květy vyrážet tak jsou strelicie háklivé na jakoukoliv manipulaci se změnou stanoviště ,Reagují zastavením růstu a nekvetou.

Moje zkušenost .V říjnu 1985 jsem si dovezl 3 semínka strelicie z dovolené , zasadil a jedno semínko nevzešlo.Ale ty dvě vyrostly a dnes mám z toho kolos cca přes 100 kg , který asi deset let spolehlivě nasazuje ročně asi do 10 květů ,kterými obdarovávám rodinu a známé .Přesadit se bojím , protože asi 5 rostlin má prorostlé kořeny ve 100 litrové nádobě, kořeny již nazdvihly zeminu i rostlinu o 10 cm .Kořeny při posledním přesazování před třinácti lety se polámaly a tři roky rostliny trucovaly a nekvetly .Rostliny moc nevoní ale ta krása velkých až 15 cm květů stojí za to .

Významná výročí člena klubu v roce 2011

1. Antonín Vrána	17.1.1941	70 let
2. Rastislav Pieš	12.5.1941	70 let
3. Stanislav Šebesta	7.6.1931	80 let
4. František Závodník	20.6.1951	60 let
5. Jaroslav Hamerník	26.9.1926	85 let
6. Milena Kuklová	20.10.1936	75 let

Zpráva:

Ještě před uzávěrkou tohoto Zpravodaje jsme byli zaskočení smutnou zprávou, že naše řady dne 5.11.2010 opustil náš přítel Oldřich Čapek, narozený 20.října 1929 ve věku 81 let. Zemřel dle svého přání doma mezi svými blízkými. Byl jedním ze zakladatelů naší organizace a jako významný funkcionář a aktivista se podílel na činnosti Citrus klubu Brno po řadu let. Poslední léta mu zdraví podlomené vězněním na uranu v Jáchymovských dolech moc nesloužilo. Do poslední chvíle měl zájem o naši činnost. Byl přátelský, laskavý, družný s reálným pohledem na svět i naše hnutí. Naposledy byl s námi na výstavě citrusů v Praze v roce 2009 (viz foto ve Zpravodaji 2009).

Čest jeho památce !

Program na rok 2011:

Diskusní klub : 17.1. , 7.2. , 7.3. , 4.4. , 2.5. , 6.6. 5.9. , 3.10. , 7.11. , 5.12
vždy v 17 – 18 hodin

Vždy ve Středisku volného času (Lužánky) .

Členská schůze : 12.2. , 9.4. , 11.6. , 8.10. , 10.12. v 9 hodin v Klauzuře u Sv. Anny
(spodní brána,

Přístup od Mendlova náměstí , v 1.patře hned nad vrátnicí)

Roubování bude 24.3.2010 (čtvrtek) v SVČ Lužánky ve skleníku č. 2 v 15 – 17
hodin

Redakce Zpravodaje:

Býček Milan , Chaloupkova 15 , 612 00 Brno , mobil 723 624 511

V Brně prosinec 2010